Svahovitosť

Každý rok v decembri je hlavné obdobie vyplácania priamych podpôr v poľnohospodárstve na pôdu. Väčšina žiadateľov, ktorí majú dokončené kontroly a u ktorých neeviduje Pôdohospodárska platobná agentúra (PPA) nezrovnalosť, dostávajú v tom čase rozhodnutia a už aj podpory na svoje účty. V aktuálnom období však iba väčšina, nakoľko v decembri roku 2021 sa prejavil problém, ktorý PPA nevyriešila, hoci času mala na to minimálne sedem mesiacov.Zablokovaná výplata priamych podpôr vďaka problému, ktorý poľnohospodári nespôsobili: hovoríme o svahovitosti.

Je toto strmý kopec?

V priebehu podávania žiadostí v roku 2021 viacerí poľnohospodári upozornili Slovenskú poľnohospodársku a potravinársku komoru, že došlo k zmene vrstvy svahovitosti v rámci registra pôdnych blokov LPIS. V niektorých prípadoch bolo na prvý pohľad zrejmé, že tieto zmeny sú nesprávne, v rozpore so skutočnosťou.
Z tohto dôvodu začiatkom mája úrad SPPK upozornil MPRV SR, PPA a VÚPOP na tento problém. Následne 11. mája sa na základe iniciatívy SPPK uskutočnilo na MPRV SR stretnutie, na ktorom bol tento problém analyzovaný. SPPK požiadala tieto inštitúcie o opravu týchto údajov pre aktuálnu kampaň, aby dotknutí žiadatelia neboli sankcionovaní.

SPPK problém zanalyzovala a navrhla riešenie

1. SPPK odoslala na NPPC – VUPOP identifikáciu 51 pozemkov s podozrením na chybu vrstvy svahovitosti. Išlo len o vzorku operatívne získaných informácií, domnievali sme sa, že týchto prípadov je oveľa viac.

2. SPPK preto navrhla, nech príslušné inštitúcie rezortu bezodkladne komunikujú s dodávateľom vrstvy a odstránia problém ešte v rámci podávania žiadostí. Toto bol nenahraditeľný krok a bolo potrebné ho vykonať okamžite. V opačnom prípade by boli žiadatelia, u ktorých je vrstva nesprávna, neoprávnene sankcionovaní! Aktuálny problém sa mohol prejaviť počas administrácie jednotných žiadostí v aktuálnom, ale aj nasledujúcom roku.

3. Žiadatelia sa v tom čase dožadovali usmernenia, ako v danej veci bude vykonaná náprava.

4. Vzhľadom na možný rozsah týchto chýb sme 12. mája žiadali o jednoznačné usmernenie pre žiadateľov odsúhlasené z pozície MPRV SR. Možným riešením by bola výzva zverejnená na webe MPRV SR, PPA, NPPC – VUPOP, aby žiadatelia, ktorí majú podozrenie na nesprávne zaradenie ich pozemkov do tejto vrstvy, mohli túto skutočnosť nahlásiť na určenú adresu, aby mohol NPPC – VUPOP vykonať nápravu. Krajným riešením bol podľa názoru SPPK posun riadneho termínu podávania žiadostí napríklad na 20.05.2021, čo by bol posun o 4 dni, za ktorý by sa NPPC – VUPOP mal pokúsiť vymôcť/vykonať nápravu a maximálne možný podiel žiadateľov by podal žiadosť v tomto termíne.

5. Máme za to, že poľnohospodársku verejnosť bolo potrebné jednotne informovať ešte v ten deň, resp. čo najskôr a to na webe MPRV SR, PPA, NPPC – VUPOP a SPPK.
Poľnohospodári dúfali, že príslušné inštitúcie vykonajú nápravu a problém nesprávnych údajov o svahovitosti sa dotkne minimálneho počtu žiadateľov, resp. že ešte bude možné tento problém riešiť počas aktuálnej kampane. Žiaľ, nestalo sa tak a PPA poslala v nasledujúcom období vyše 300 nie podozrení, ale priamo !oznámení! o porušení podmienky svahovitosti. Viacerí poľnohospodári, napríklad z Trenčianskeho, Banskobystrického a Žilinského kraja v októbri – novembri dostali z Odboru priamych podpôr a krížového plnenia Sekcie priamych podpôr Pôdohospodárskej platobnej agentúry Oznámenie o nesplnení povinnosti pravidiel krížového plnenia.

Preto SPPK požiadala PPA o riešenie tejto situácie, ktorú nezavinili samotní žiadatelia, ale zlé nastavenie systému. SPPK odporučila platobnej agentúre tri varianty riešenia tejto už kritickej situácie, všetky v súlade s platnou legislatívou.

Z troch variantov si PPA vybrala jeden variant riešenia, hoci minimálne jednému ďalšiemu z nich sa bez pochyby nevyhne.

SPPK opakovane položila platobnej agentúre aj tieto otázky:

- Problém vznikol po podaní žiadosti a žiadateľ nemal nijaký legálny spôsob na vyriešenie tohto problému. Čo so žiadateľmi, ktorí si chybu priznajú, len aby dostali podporu? Čo s tým, keďže žiadatelia chybu nezavinili?
- Ak na základe tejto vrstvy boli vybratí žiadatelia na kontrolu v teréne, tak ten výber je nesprávny a aj výsledky týchto kontrol sú nesprávne, pretože kontrolór nameria svahovitosť podľa údajov v GPS prístroji, teda podľa tejto nesprávnej vrstvy.
- Niektoré pozemky „s porušením“ sú mimo LPIS, teda nesprávne určené zo strany PPA.
- Aký typ dokumentácie odporúča predložiť PPA od žiadateľa, aby bol žiadateľ oslobodený od sankcie?
- Dokedy budú tieto podozrenia zadministrované? Budú žiadatelia, ktorí sú vyriešení bez sankcie a aj žiadatelia so sankciou, zadministrovaní tak, aby ešte v kalendárnom roku 2021 dostali svoje dotácie?
- Akú výšku sankcie udelí PPA v prípade porušenia podmienky?
- Môže byť postihnutie s nulovou sankciou? Máme za to, že metodické pokyny pre výkon kontrol krížového plnenia to umožňujú. Prípadné usmernenie z MPSR by bolo otázkou jedného emailu a jednej odpovede.
- Je možné, že PPA vie, že poľnohospodári nemohli túto podmienku dodržať, PPA pracuje s nesprávnou vrstvou, nesprávnym výberom žiadateľov na kontrolu a je si vedomá, že udeľuje sankcie v rozpore so skutočnosťou?
- Aké kroky podnikne PPA, keď EK zistí, že PPA pochybila?
- Máme za to, že jednoduchšie je urobiť nápravu stavu bezodkladne, v súlade s platnou legislatívou.

PPA neodpovedá na otázky SPPK

Odpovede na tieto otázky sme nedostali ani dnes, osem mesiacov od upozornenia na tento problém, ani po opakovaných stretnutiach a po opakovaných výzvach na riešenie tejto situácie. Čo robí PPA v tejto veci? Nevieme. Vieme len to, že existujú žiadatelia, ktorí nebudú mať vydané rozhodnutie dovtedy, kým PPA nevykoná kontrolu tejto podmienky.

Čo vieme

1. Variant, ktorý si PPA vybrala, vykonávajú príslušné útvary PPA veľmi pomaly. Až tak pomaly, že žiadatelia sú podľa ich informácií vybratí na kontrolu, ale „samozrejme“, až do konca kalendárneho roku 2021 u nich kontrola vykonaná nebola. Takže na rozhodnutia a vyplatenia podpory môžu títo žiadatelia zabudnúť až do vyriešenia tohto problému. Toto sa deje napriek tomu, že sme sedem mesiacov upozorňovali príslušných zamestnancov PPA na zdĺhavosť a nejasnosť tohto postupu.

2. Otázne je, kedy a akým spôsobom budú vykonané kontroly, keďže stav na pozemkoch (aspoň plodina) sa zmenil.

3. Ak PPA vykonala kontroly so zameraním na svahovitosť na základe tejto nesprávnej vrstvy, tak už výber, ako aj výkon kontrol, bol čiastočne nesprávny. Za toto by v prípade zistenia zo strany nadriadených inštitúcií hrozila Slovenskej republike asi značná sankcia a medzinárodná hanba. Na nemožnosť vykonať fyzickú kontrolu a na nevyhnutnosť využiť dokladovú kontrolu upozorňujeme PPA od prvého stretnutia.

4. Musíme otvorene kritizovať, že PPA vôbec použila vrstvu, o ktorej minimálne od 11. mája roku 2021 vie, že je nesprávna.

5. Považujeme za nepredstaviteľné, že žiadateľom udeľuje PPA sankcie a blokuje vyplatenie ich podpôr následkom použitia nesprávnej vrstvy.

6. Mnohí dotknutí žiadatelia nemajú žiadnu odpoveď na komunikáciu, ktorú voči PPA vykonali. Prakticky každý deň máme telefonáty od poľnohospodárov, ktorí nevedia, ako je ich žiadosť posudzovaná, niektorí z nich sú vybratí na kontrolu v teréne s nejasným postupom, pričom v roku 2021 tieto kontroly neboli vykonané v čase, aby boli títo žiadatelia vyplatení ešte v kalendárnom roku 2021.

7. Okrem iného sme požiadali PPA, aby v súlade s legislatívou a bežnou agrotechnickou praxou PPA nesankcionovala pri podmienke svahovitosti pestovanie plodín jačmeň jarný, ak bol vysiaty na jeseň a pohánky jedlej, keďže sa nepestuje v širokých riadkoch.

Záver

Prešli posledné dni či hodiny na vydanie rozhodnutí v kalendárnom roku 2021 a poľnohospodári vedia iba to, že vydanie ich rozhodnutí je blokované z dôvodov, ktoré stoja na vratkých nohách, keďže mnohé pozemky nemajú svahovitosť nad 12 stupňov a dôvody blokovania sú zahmlené rúškom tajomstva. Alebo sa mýlime a zdá sa Vám, že pozemok na obrázku je strmý kopec?